

СТАНОВИЩЕ
от професор д-р Деян Евгениев Павлов

преподавател по „Оперно пеене с диригент“ катедра „Музикално-сценично изкуство“ към
Вокален Факултет и по „Оперно – симфонично дирижиране“ катедра „Композиция и
Дирижиране“ към Теоретико – Композиторски и Диригентски Факултет при Национална
Музикална Академия „професор Панчо Владигеров“ - София

на дисертационен труд за присъждане на научна степен **„доктор на науките“**

по: област на висше образование: **8.ИЗКУСТВО**

професионално направление: **8.3. МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО ИЗКУСТВО**

наименование на научната специалност: **Музикознание и музикално изкуство**

Автор: доцент д-р ПЕТЪР ЗАПРЯНОВ ОДАЖИЕВ

**Тема: „Водещи постановъчни принципи и подходи в публикации на
български оперни режисьори“**

1. Общо представяне на процедурата и дисертанта

Със заповед № Р33-М.РД -22-1186 от 05.2025г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „ за придобиване на научната степен „доктор на науките“ на ПУ в област „Водещи постановъчни принципи и подходи в публикации на български оперни режисьори“ на висше образование по област 8. Изкуства, професионално направление 8.3.Музикално и танцово изкуство.Автор на дисертационния труд е доцент д-р Петър Запрянов Одажиев

Катедра“Естетическо възпитание“ към Педагогически Факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“

Представеният от доцент д-р Петър Запрянов Одажиев комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.45 (4) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- копие от диплома за образователната и научна степен „доктор“;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с откриване на процедурата и с предварителното обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;

– справка за спазване на минималните национални изисквания

Кандидатът е приложил 8 броя студии ,3 броя монографии, 6 броя публикации и авторски спектакли.

2. Актуалност на тематиката

Липсата на проблемни изследвания, които разглеждат режисьорската мисъл като самостоятелен обект на научен интерес. Нещо повече: писменото наследство на българските оперни режисьори, било под формата на статии, критически текстове, мемоарни бележки или публицистика – все още остава слабо осветено в полето на съвременното теоретично музиковедение, а нерядко и напълно непознато за по-широката академична общност.

Настоящото изследване на кандидата се стреми да запълни именно тази съществена празнина, като извежда основополагащите естетически и методологически възгледи на изтъкнати оперни режисьори в България от началото на XX в. и до наши дни – на базата на един конкретен аспект. И по-точно – чрез аналитичното проследяване и съпоставяне на техни репрезентативни за разглежданата тематика трудове: книги, монографични студии, проблемни и критични статии, публикувани в различни издания и в различни периоди от време. Основанието да се разгледа именно тази категория оригинални печатни документи, е свързано с намерението да се проучи режисьорското мислене на представителна група оперни постановчици (от всички творчески поколения) – от тяхна субективна гледна точка – и така да се навлезе по-дълбоко в света на художествените им идеи и търсения.

2. Познаване на проблема

На базата на обстойно проучвателно издирване и съпътстващия исторически обзор на теоретични трудове и различен род публикации от български оперни режисьори, настоящето изследване извежда водещите принципи и подходи на интерпретативния режисьорски инструментариум – с аналитичното намерение: да се съпоставят и обобщят както отделни творческо-постановъчни компоненти на методологичния процес, така и да се предложат перспективни прогнози за ключовата позиция и днешната роля на българските режисьори в репертоарния оперен театър.

Разработката целенасочено акцентира върху: принципните особености в методологията и режисьорския подход на посочените ключови режисьорски фигури, като проследява процесите в жанрово-стилистичните им решения, развитието на сценично-постановъчните средства – с рефлексии на оперната специфика при сценичните им решения и обобщава основни проблеми на режисьорската интерпретация.

4. Методика на изследването

Научноизследователските методи, използвани при изготвянето на дисертационния труд са: общонаучни методи за познание; исторически, сравнителен, логически и системен анализ и включват:

текстоцентричен анализ – на публикувани и архивни текстове;

историко-генетичен подход – за проследяване на стиловата еволюция;

интердисциплинарен синтез – на музикални, театрални и културологични концепции.

Емпиричната база на изследването е собствената оперно-режисьорска практика на автора на дисертацията, опитът му като оперен режисьор, изпълнител и преподавател.

Теоретичната база са публикации, монографии, архивни материали, музиковедски и театроведски източници, нотни материали.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Обстойно се проследяват и систематизират естетическите и методологическите възгледи на водещи български оперни режисьори от началото на XX век до днес, чрез анализ на техните теоретични публикации, с цел: извеждане на устойчива постановъчна парадигма и дефиниране на съвременните проблеми и перспективи пред националната оперна режисура и по този начин да се очертае възможната нова област на изкуствоведско изследване – методологическо-практически проблеми на режисьорското изкуство в българския оперен театър.

Приносите на дисертационния труд

Настоящото изследване представя съществени приноси в три основни направления: методологически, приложни и академически. Те отразяват значението на разработката както за постановъчната практика в съвременния оперен театър, така и за развитието на българската музикално-сценична теория.

Методологически приноси

Съставен е научен модел за анализ на методологията на сценичната реализация в операта.

Въведена е иновативна методология за анализ на режисьорски текстове, която комбинира естетически, стилев, исторически и жанров подход, приложим и към други сценични форми. Разработен е модел за съпоставителен анализ на режисьорски интерпретации, базиран на текстови и постановъчни източници.

Изграден е модел за реконструкция на сценичното мислене въз основа на публикувани (и частично субективни) текстове, чрез извеждане на доминиращи естетически линии и практики.

Реализиран е интердисциплинарен подход, съчетаващ елементи от театрознание, музикознание и културология, който може да се адаптира и за други синтетични изкуства.

Приложни приноси

Създадена е информационна и аналитична база, която класифицира основни режисьорски стратегии и подходи – приложими в обучението по оперна режисура и сценична интерпретация.

Изведени са критерии за оценка на режисьорската интерпретация, които могат да се използват при програмиране на репертоар и художествена политика в оперните театри. 3. Изследването предлага ръководство за съвременни постановчици при интерпретацията на класически оперни заглавия, чрез исторически и стилев контекст.

Изведените постановъчни принципи могат да бъдат приложени при създаване на образователни програми, режисьорски ателиета и критическа публицистика, ориентирани към музикално-сценичните изкуства.

Чрез анализа на конкретни случаи и публикувани текстове, изследването насърчава рефлексивността на самите творци, като посредници между теорията и практиката на режисурата.

Академични приноси

Очертана е перспективата на нова област в изкуствоведското изследване – Методологическо-практически проблеми на режисьорското изкуство в българския оперен театър.

За първи път в българската театрална и музиколожка наука е осъществена цялостна систематизация и анализ на оригиналните теоретични публикации на водещи български оперни режисьори от началото на XX век до началото на XXI век.

Проследена е еволюцията на режисьорското мислене през различни културни, политически и естетически фази – от формирането на режисьорската школа до съвременните ѝ трансформации.

Изведена е нова периодизация на българската оперна режисура, основана на жанрово-стилистични и методологически признаци, а не само на исторически хронологичен или идеологически детерминиран принцип.

Доказано е съществуването на устойчива национална режисьорска школа, характеризираща се с интегриран подход към музикалното и сценичното начало. Изследвана и аргументирана е ролята на „пишещия режисьор“ като фигура, допринасяща за теоретичното осмисляне и документалното архивиране на българската сценична интерпретативна традиция.

1. **Авторефератът се състои от Въведение, Три Главни глави, Изводи и Заключение.**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изследването предлага не само ретроспективен анализ, но и перспективна рамка за бъдещи разработки, насочени към обогатяване на педагогическите програми, репертоарните политики и съвременните режисьорски практики в българския оперен театър. В този обобщаващ смисъл, приносът на труда е не само в сферата на научното жанрово познание, но и в подпомагането на необходимия творчески диалог както между различните режисьорски поколения, така и между техните методологически възгледи и реален сценичен опит.

След като подробно се запознах с всички представени материали от кандидата и със справката му за минимални изисквания, давам своята **положителна** оценка и убедено препоръчвам на научното жури да присъди научната степен „доктор на науките“ на доцент д-р Петър Запрянов Одажиев.

14.08.2025г.

Изготвил становището:

Проф. д-р ДЕЯН ЕВГЕНИЕВ ПАВЛОВ